

DOKUMENTI I PROJEKTI

ZAVRŠNA REČ TUŽILAŠTVA ZA RATNE ZLOČINE U PREDMETU "SUVA REKA"

Niko nije sprečio zločinački pir

U trenucima kada je trebalo pokazati snagu ljudskosti prema onima koji su molili za pomoć, mržnja i zlo su prevladali. Ljudskost je sposobnost i spremnost da se pomogne drugome. Ne postoji albanska ili srpska, ona je univerzalna ili je nema

Poštovani Sude,

Tužilaštvo za ratne zločine u potpunosti ostaje pri preciziranoj optužnici, jer smatra, da je u toku dokaznog postupka nesumnjivo utvrđeno, da su optuženi izvršili krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st.1. KZJ, koje im se stavlja na teret i za koje su krivično odgovorni.

Događaj, koji je predmet ovog postupka, odigrao se u centru grada Suva Reka - AP KIM, u prvim danima bombardovanja, 26.marta 1999.godine, nakon što je bilo proglašeno ratno stanje i otpočela ofanziva NATO snaga prema našoj zemlji; u vreme kada je postojao oružani sukob između Savezne Republike Jugoslavije i Koalicije NATO snaga, i istovremeno u vreme postojanja unutrašnjeg oružanog sukoba između oružanih snaga Savezne Republike Jugoslavije - Vojske Jugoslavije, i policijskih snaga Republike Srbije, sa jedne strane, i pripadnika naoružane vojne organizacije «Oslobodilačka Vojska Kosova», («OVK»; «UČK») sa druge strane.

Optuženi su bili pripadnici srpskih oružanih snaga i to pripadnici Posebnih jedinica policije (PJP), aktivnog i rezervnog sastava jedinica policije OUP Suva Reka, u sastavu policijskih snaga Republike Srbije, zajedno sa pripadnicima tadašnjeg Resora državne bezbednosti, te pripadnicima Teritorijalne odbrane.

Pojedinačna pripadnost optuženih pojedinim jedinicama u sastavu srpskih oružanih snaga, njihova pozicija i status precizno su izneti u izreci optužnice, a njihov status i pripadnost nesporno je utvrđena u dokaznom postupku na glavnom pretresu i to okrivljeni ne osporavaju.

Nesporno je da su reonu Suva Reka, u to vreme, bile upućene i angažovane i jedinice 37.odreda PJP, kojim je komandovao optuženi Mitrović Radoslav, a čija komanda se nalazila u Suvoj Reci u zgradama preduzeća «Metohija vino». Zadatke je primao u Štabu u Prištini, čiji su članovi između ostalih bili i general Lukić, Obrad Stevanović kao i Vlastimir Đorđević.

Osim toga, iz Izveštaja MUP-a Republike Srbije – Kabinet ministra broj 017828/058 od 07.07.2005.godine, utvrđuje se da je u reonu Suve Reke u to vreme angažovan 37.združeni odred PJP (37. i 87.odred PJP) i 5.četa 124. interventne brigade PJP i da je komandant ovog združenog odreda pukovnik Radoslav Mitrović.

Rezultati dokaznog postupka, iskaz optuženog Mitrović Radoslava, koji je saglasan iskazu svedoka Delić Božidara, te iskazi drugih svedoka pripadnika vojske ili policije, pružaju osnov za sledeće zaključke:

- na ovom području pre početka bombardovanja i u prvim danima bombardovanja, u periodu 20.-24.marta, bilo je intezivnijih napada pripadnika OVK na jedinice vojske i policije. U reonu Suve Reke dejstvovala su snage 124.,122. i 121. brigade OVK, kao i snage lokalnih štabova, ukupno 1.500 do 3.000 pripadnika OVK.

-20. ili 21. marta sa Božidarom Delićem, okr. Mitrović je otišao za Prištinu da prime dokumenta za naredne zadatke u slučaju i kada bude počelo bombardovanje.

Zadatak je bio da se neutrališu jedinice OVK, raspoređene u trouglu Prizren-Suva Reka-Orahovac i da se obezbedi komunikacija.

Detalje ove akcije, Mitrović je razradio sa gen. Delićem odmah po prijemu zadatka iz Prištine, da bi sa izvršenjem zadatka započeli u ranim jutarnjim satima 25.marta, kada je počela ofanzivna akcija jedinice kojom je komandovao protiv OVK u reonu Suve Reke, uz podršku 549. i 243.motorizovane brigade Vojske Jugoslavije;

-u tom smislu Mitrović Radoslav je dobio dvostrugu ulogu; bio je komandant združenog odreda PJP i rukovodilac konkretne borbene operacije, odnosno dela borbene operacije združenih snaga VJ i jedinica

MUP-a.

Kod ovih nespornih činjenica nameće se logičan zaključak da je Mitrović Radoslav u tom svojstvu morao saradivati i sa načelnikom i komandirskom mesne policije, tako što bi u određenim situacijama od njih tražio logističku i drugu podršku, pa i da neposredno angažuje pripadnike lokalne policije radi izvršenja ove borbene operacije.

U prilog tome svedoči činjenica da je osnovni zadatak borbene operacije, kojom je rukovodio, bio stvaranje povoljnijih uslova i obezbeđivanje komunikacija, da bi taj prostor, koji su držali pripadnici OVK, bio čist, i da bi bio zaposednut od lokalne policije. U konkretnom slučaju i policije OUP Suva Reka. U vojno tehničkom i taktičkom smislu, odnosno prema pravilima vojne doktrine priroda borbenog zadatka znači i to da su policijske snage OUP-a Suva Reka, snage TO i Civilna zaštita Suva Reka bili element borbene rasporeda snaga združenog 37.odreda PJP. To dalje znači da optuženom Mitroviću izvršenje konkretnog borbenog zadatka, pored ostalog, daje prava i ovlašćenja da komanduje i pripadnicima lokalne policije, koja je trebalo da u borbenoj operaciji zaposedne osvojene teritorije, kao i pripadnicima TO i CZ.

Pored takvih ovlašćenja i prava, optuženi Mitrović, kao komandant 37. Odreda PJP i kao rukovodilac konkretne borbene operacije snosi i najveću komandnu, moralnu, i svaku drugu odgovornost, i ta odgovornost utvrđena je prema načelima vojne doktrine i oružane borbe, kao i pravilima rukovođenja i komandovanja u ratu i miru i odnosi se na sve ono što se događa u zoni odgovornosti jedinice kojom je komandovao.

Na ovakav zaključak upućuju i iskazi biših pripadnika OUP-a Suva Reka, saslušanih u svojstvu svedoka, koji Mitrovića doživljavaju kao komandanta, jer su bili neposredni svedoci njegovog odnosa prema starešinama OUP-a i svedoci određenih naredbi koje im je ovaj izdavao, a oni izvršavali.

Osim toga, iz Izveštaja Ministarstva odbrane VBA – SP 3186-2 od 21.03.2006.godine, se vidi da je 25.03.1999.godine borbeno grupa 5 (BG-5) iz sastava 549.motorizovane brigade u ranim jutarnjim časovima prošla bez zadržavanja Suvu Reku i izvodila borbeno dejstva na pravcu Reštane – Studeničane – Samodraža do 27.03.1999.godine, a od 27.03. do 01.04.1999.godine na pravcu Samodraža – Dobrodeljane – Pagaruša, te da u navedenom periodu u Suvoj Reci Vojska Jugoslavije nije izvodila nikakva borbeno dejstva jer je grad bio pod kontrolom MUP-a Republike Srbije. Kod ovakvog izveštaja isključena je bilo kakva odgovornost VJ za događaje u Suvoj Reci u ovom periodu. Iz ovog izveštaja proizlazi i to da u samom gradu Suva Reka nije bilo jedinica i pripadnika OVK u tom periodu.

Nesporno je da su se na ovom području nalazile i redovne policijske snage OUP-a Suva Reka, i to pripadnici aktivnog sastava policije, koji su bili angažovani u borbi protiv OVK, dok su pripadnici rezervnog sastava policije bili angažovani u izvršenju poslova i zadataka iz delokruga rada službe, a posebno na obezbeđivanju objekata OUP-a, pozoričnih i patrolnih službi, a po potrebi izvršavali su i druge zadatke.

Komandu nad ovim jedinicama imali su de jure i de facto optuženi Repanović Radojko, komandir policije i njegov pomoćnik optuženi Jovanović Nenad, koji je između ostalog bio zadužen za rezervni sastav policije, dok su optuženi Čukarić Slađan i Petković Miroslav bili pripadnici policije u OUP-u Suva Reka, optuženi Nišavić Milorad pripadnik Državne bezbednosti za područje Prizren, a optuženi Petković Zoran pripadnik TO Suva Reka.

Na dan 26. marta 1999. godine, počev od 12,00 časova, sva optužena lica preduzimala su radnje koje su precizno opisane u izreci optužnice, koje se sastoje u napadu na civilna lica i civilne objekte na tzv. Reštanskom putu, u Suvoj Reci. Posledica ovog napada je lišavanje života 50 civilnih lica, uglavnom žena i dece, članova porodice Beriša, izazivanje požara i paljenja gotovo svih kuća u napadnutom delu grada, pljačkanje stanovništva, što je sve rezultiralo masovnim iseljavanjem albanskog stanovništva iz grada.

Konkretno, u dokaznom postupku, na osnovu iskaza brojnih svedoka – civila albanske nacionalnosti, na osnovu iskaza svedoka A, svedoka Veljkovića i drugih brojnih dokaza se utvrđuje sledeće činjenično stanje:

- Dana 26.marta 1999.godine oko 12,00 časova, pripadnici 37.odreda PJP, u dva kamiona i optuženi Mitrović u vozilu „Land rover“, stigli su ispred Policijske stanice u Suvoj Reci i zaustavili se odmah pored zgrade OUP-a Suva Reka. Odmah, su se iskricali iz kamiona, razvili se u strelce i krećući se sa leve i desne strane Reštanskog puta počeli da pretresaju i da pale kuće civila albanske nacionalnosti, koje pripadaju članovima porodice Beriša;
- u tom momentu ispred zgrade Policijske stanice nalazili su se pojedini pripadnici aktivnog i rezervnog sastava OUP Suva Reka, kao i pripadnik tadašnjeg RDB Nišavić Milorad;
- kod zgrade OUP-a, opt.Mitrović je izdao naredbu opt.Jovanović Nenadu, pomoćniku opt.Repanovića, da se grupa policajaca OUP Suva Reka, koja se nalazila sa njim i koju je prethodno odredio optuženi

Repanović, uključi u akciju, govoreći: „Krećite, šta čekate...jel to ja treba da radim umesto vas!“ ;
- Čukarić Slađan je izveo pritvorenika Ešljani Abdulaha iz zgrade OUP-a Suva Reka i pucanjem iz automatske puške ga lišio života;
-opt. Jovanović je preneo primljenu naredbu jedinici policije OUP-a Suva Reka da se i oni uključe u akciju čišćenja terena i napada na civile i da se pridruže za sada NN pripadnicima 37.odreda PJP, koji su već bili započeli napad na kuće na Reštanskom putu, nakon čega je zajedno krenuo sa pripadnicima aktivnog i rezervnog sastava OUP Suva Reka, među kojima su se nalazili optuženi Čukarić Slađan, Petković Miroslav, pok.Tanović Radovan, a njima su se pridružili i Nišavić Milorad, Petković Zoran, svedok „A“, te drugi, za sada NN pripadnici OUP-a Suva Reka i pripadnici TO;
-tako su Čukarić Slađan, Petković Miroslav, zajedno sa sada pok.Tanović Radovanom i drugim nepoznatim pripadnicima policije OUP Suva Reka, Nišavić Miloradom - kao pripadnikom Resora državne bezbednosti sa nepoznatim pripadnikom Resora državne bezbednosti, Petković Zoranom, kao pripadnikom Teritorijalne odbrane, i drugim nepoznatim pripadnicima Teritorijalne odbrane, i u zajednici sa drugim nepoznatim pripadnicima 37.odreda PJP, delujući zajedno i istovremeno, postupajući svesno i voljno u izvršenju primljene naredbe, naoružani ličnim naoružanjem, krenuli iz dvorišta zgrade OUP Suva Reka prema kućama pored Reštanskog puta u kojima su živeli građani albanske nacionalnosti, koji nisu učestvovali u neprijateljstvima, izbacivali ih iz kuća koje su pretresali, pljačkali i palili, ubijajući neke civile albanske nacionalnosti na licu mesta, a druge zajedno sa pripadnicima 37.odreda PJP pucanjem usmeravali ka Zanatskom centru, gde su kasnije skoro svi civili koji su ušli u prostorije Zanatskog centra ubijeni.

Iako, optuženi Mitrović kao komandant 37.odreda PJP i kao rukovodilac konkretne borbene operacije snosi i najveću komandnu, moralnu, i svaku drugu odgovornost u zoni odgovornosti jedinice kojom je komandovao, pored izvršenog zločina koji se ogleda u konkretnom napadu na civilno stanovništvo i ubistvu istih, na način kako je napred opisano, on snosi i punu odgovornost i za druge zločine koji su se dogodili u njegovoj zoni odgovornosti.

Odgovoran je Mitrović i zbog toga što su pripadnici njegove jedinice prilikom pretresa kuća u Suvoj Reci, palili porodične kuće albanskog stanovništva, pa su tako, prema izjavama svedoka upalili dve -tri kuće preko puta Policijske stanice, kuće u blizini Reštanskog puta, koje se nalaze na zemljanom delu puta, kao i kuće na samom Reštanskom putu, kuće Fatona, Nedžada i Vesela Beriše, te zapalili i uništili Zanatski centar i Piceriju, na način kako to opisuju optuženi Petković Miroslav i Jovanović Nenad, kao i svedoci „A“, Beriša Šireta, Vjolca, Gogić Ljubiša, Veljković Velibor, i gotovo svi svedoci koji su tom prilikom bili na licu mesta i videli zgarišta upaljenih kuća.

Odgovoran je Mitrović i zbog toga što su pripadnici njegove jedinice pljačkali prodavnicu auto delova koja se nalazi u neposrednoj blizini kuće porodice Beriša iz koje su članovi porodice prisilno bili isterani i zatvoreni u prostorijama Picerije, za vreme dok su ih drugi ubijali, tako što su obili prodavnicu i u kamion PJP utovarivali robu, sve dok nisu potpuno ispraznili prodavnicu i kamion sa robom odvezli....što se utvrđuje na osnovu iskaza svedoka Agrona Beriše, svedoka „A“, i iskaza optuženog Petrović Miroslava.

Odgovoran je Mitrović i što nije kaznio počinioce i ovih zločina i što nikakav izveštaj o tome nije sačinio, niti izvestio Štab MUP-a na Kosovu.

Opt.Mitrović se brani da on nije izdao naređenje za napad na civilno stanovništvo, da nije znao da je izvršen napad na civilno stanovništvo i da uopšte nije bio na licu mesta u Suvoj Reci na dan 26.03.1999.godine, navodeći da je toga dana bio u Prizrenu, u poseti ranjenom pripadniku njegovog odreda i da se starao da ga helikopterom otpremi na VMA, za Beograd, te da se u Prizrenu zadržao do oko 13,00 časova, kada je helikopter sa ranjenicima odelteo put Beograda.

Međutim, iz dokumenta VMA-knjige prijema bolesnika utvrđuje se da su ranjenici, koji su toga dana helikopterom prebačeni u Beograd, primljeni na VMA u 11,00 časova, pre podne. Imajući u vidu činjenicu da je za let od Prizrena potrebno najmanje dva sata, nameće se logičan zaključak da su ranjenici bili zbrinuti najdalje do osam sati ujutro toga dana, dok se iz iskaza saslušanih svedoka i iskaza optuženog Jovanović Nenada utvrđuje da se opt.Mitrović, ipak, nalazio u Suvoj Reci toga dana. S druge strane svedoci na koje se optuženi Mitrović poziva nisu potvrdili navodni alibi optuženog.

Iskazima svedoka „A“, opt.Jovanović Nenada, utvrđuje se da je Mitrović Radoslav bio Suvoj Reci na dan 26.marta, oko podneva, najpre u dvorištu policijske zgrade, a potom ušao u zgradu i otišao kod komandira, te da su u isto vreme bili i pripadnici 37.odreda PJP, koji su došli u dva kamiona, razvili se u strelce i pretresali kuće u naselju pored Reštanskog puta, pri tome palili kuće, ubijali lica koja bi zatekli u kućama ili sreli na putu, dok su pripadnici jednog dela jedinice obili prodavnicu auto delova vlasništvo Beriša Vesela, robu iz prodavnice utovarivali u kamion, koji su neposredno pred ovu «akciju», parkirali ispred prodavnice,a po završenom utovaru, kaomion sa robom odvezli. Prema iskazu svedoka Siketića koji je bio komandir 3.čete 37.odreda PJP uoči napada na Suvu Reku ovaj svedok je bio na sastanku zajedničkog kolegijuma u Prizrenu, kada je 37.odred PJP dobio zadatak da izvrši akciju čišćenja terena na potezu od Reštana prema Orahovcu, kojom prilikom je saznao da akciju vodi komandant odreda

opt. Mitrović, a ovaj svedok je od opt. Mitrovića dobio zadatak da sa svojom četom očisti teren od središnjeg dela Reštana prema Slapuzanu.

U daljem toku iskaza ovaj svedok opisuje kako su pripadnici njegove čete došli do policijske stanice u Suvoj Reci i kako su odatle išli peške i razvili se u strelce i pretresali objekte. Iz ovakvog opisa proizilazi da se upravo radi o događaju od 26. marta 1999. godine, te da je naredba za učešće u ovom napadu izdata upravo od strane opt. Mitrovića.

Međutim, opt. Mitrović ne samo da je izdao naredbu za napad još pre početka akcije, već je i tokom akcije na licu mesta komandovao akcijom i to na početku napada kada je prema iskazu svedoka „A“ i opt. Jovanovića vozilom došao pred Policijsku stanicu Suva Reka istovremeno kada i kamioni sa pripadnicima 3. čete 37. odreda PJP, koji su se tom prilikom odmah razvili u strelce i otpočeli sa napadom, a on – opt. Mitrović tada naredio opt. Jovanoviću da se i pripadnici OUP-a Suva Reka uključe u akciju, a u daljem toku odvijanja napada putem radio veze sa svedokom Siketićem komandovao učesnicima u napadu i bio obaveštavan o tome šta se dešava na terenu, jer svedok Siketić kada opisuje akciju pored ostalog navodi da je u vreme akcije opt. Mitrović radio vezom nalazeći se u blizini, obaveštavan od strane svedoka Siketića o toku i kretanju napada, dok svedok Goran Spasić, komandir 1. voda u četi svedoka Siketića potvrđuje opisujući istu akciju, da je tokom akcije Siketić održavao vezu sa opt. Mitrovićem i njemu – svedoku Spasiću prenosio naređenja u uputstva opt. Mitrovića.

Naravno, svedoci Siketić i Spasić negiraju da je opt. Mitrović naredio da se pale kuće i ubijaju civili, da se vrši napad na civilno stanovništvo, a takođe tvrde da prilikom te akcije nije bilo paljenja kuća i ubistava i da su pripadnici 37. odreda PJP pretresali prazne kuće, ali u ovom delu ovi svedoci ne govore istinu i to ne samo zbog toga što žele da pomognu svome ratnom komandantu, opt. Mitroviću, već i zbog toga što bi i sami mogli biti krivično odgovorni za učešće u ovom ratnom zločinu.

Da je opt. Mitrović bio u Suvoj Reci, na dan 26. marta 1999. godine, utvrđuje se i na osnovu iskaza svedoka Gorana Obradovića, njegovog pratioca i Ljubiše Stojanovića, njegovog vozača, koji obojica iznose tvrdnju da je toga dana opt. Mitrović boravio u Suvoj Reci, s tim što svedok Obradović navodi da je opt. Mitrovića dopratio do policijske stanice u Suvoj Reci oko 14 časova, a svedok Stojanović da je opt. Mitrovića dovezao u Suvu Reku do zgrade „Metohija vina“ oko 15,16 časova, a što bi značilo da se to odigralo nakon što je istog dana oko 12 časova izvršen napad na civile u Suvoj Reci. Očigledno je da oba svedoka, kao bliski ratni saradnici opt. Mitrovića ne žele da terete optuženog u pogledu vremena njihovog zajedničkog dolaska u Suvu Reku iznoseći lažne tvrdnje koje su međusobno različite.

Prema iskazu svedoka „A“ u momentu kada je akciju napada na civile u Suvoj Reci preduzela 3. četa 37. odreda PJP, opt. Mitrović je naredio opt. Jovanoviću i grupi policajaca OUP-a Suva Reka ispred same stanice policije da se pridruže napadu, govoreći: „Krećite, šta čekate... jel to ja treba da radim umesto vas“ i opt. Jovanović je postupio po tom naređenju, naredivši ovoj grupi da krene u akciju. Iz samog ovakvog ponašanja i opt. Mitrovića i opt. Jovanovića kao i pripadnika ove grupe policajaca iz OUP-a Suva Reka, može da se zaključi da je prethodno postojao plan da u akciji napada kojom rukovodi opt. Mitrović, kao komandant akcije, treba da učestvuju i pripadnici OUP-a Suva Reka i da je to ranije određeno.

Da je uloga opt. Mitrovića kao komandanta ove akcije odlučujuća kod izdavanja naređenja za preduzimanje napada na civilno stanovništvo u Suvoj Reci, utvrđuje se i na osnovu iskaza svedoka „A“ u istrazi (str. 120. i 129. zapisnika iz istrage), koji pored ostalog kaže: „Čegar 1“ (šifra za opt. Mitrovića), znači taj gospodin koji je naišao, da nije naterao pomoćnika (radi se o opt. Jovanoviću), da nije naredio pomoćniku da mi krenemo, znači mi ne bi imali potrebe da ulazimo u te kuće.... Znači da, da nije izdao naredbu, ne bi imalo potrebe. Znači to nije bio naš posao da mi idemo.“, na pitanje: „Znači li to da se nije on pojavio, šta, ne bi bilo Zanatskog centra“, svedok „A“ odgovara: „Da, ne bi bilo sigurno. Ne bi imalo potrebe ni mi da krenemo, ni pomoćnik, ni Jajce, ni Petković, ni bilo ko od nas.“

Na osnovu iskaza većeg broja saslušanih svedoka i pojedinih optuženih se utvrđuje da je opt. Mitrović i ranije a pogotovo uoči ovog napada dolazio u stanicu policije OUP Suva Reka kod opt. Repanovića, komandira policije OUP Suva Reka i drugih rukovodećih policajaca u ovoj stanici policije i sa njima održavao sastanke, a iz iskaza svedoka Veljkovića proizilazi da je još pre napada od strane okr. Repanovića bila određena grupa policajaca iz OUP-a Suva Reka koja će učestvovati u napadu i u ubijanju civila, kao i grupa ljudi koja će odmah nakon napada utovarivati leševe albanskih civila, iz čega proizilazi zaključak da je opt. Repanoviću samo opt. Mitrović kao komandant akcije mogao da naredi da policajci OUP-a Suva Reka učestvuju u ovoj akciji, da je on to i uradio još pre otpočinjanja akcije i da je u skladu sa tim unapred i opt. Repanović odredio ljude koji će učestvovati u grupi za napad i u grupi za utovar.

Na osnovu iskaza preživelih stanovnika Suve Reke i na osnovu iskaza drugih svedoka se utvrđuje nesumnjivo da u vreme preduzimanja predmetnog napada na civile u Suvoj Reci, u tom mestu nije bilo jedinica odnosno pripadnika „OVK“, te da je sa tim bio upoznat, kako opt. Mitrović tako i svi učesnici u napadu, uključujući i sve ovde optužene. Prema tome, svrha napada nije bila da se izvrši pretres,

pronađe eventualno oružje ili da se pronađu i eliminišu pripadnici „OVK“, već je svrha napada bila, kako to kaže svedok Siketić da se izvrši „čišćenje terena“, ali ne od pripadnika „OVK“, već od civilnog stanovništva albanske nacionalnosti, na taj način što će se paliti njihove kuće i što će se vršiti ubistva pojedinih albanskih civila. Da je ovo tačno, potvrđuje u svom iskazu i svedok Veljković Velibor, koji tvrdi da je naknadno stiglo naređenje, kako on to kaže verovatno iz našeg MUP-a odavde, da se ljudi više ne ubijaju, nego da se ide od kuće do kuće i da im se govori da u roku od pola sata napuste svoje kuće, pakuje stvari i da idu za Albaniju, te da je tako i bilo.

Prema tome, odbrana opt.Mitrovića je neosnovana, jer je očigledno da je akcija kojom je on komandovao bila isplanirana upravo da se odvija na način kako se i odigrala, on je bio na licu mesta kada su se pripadnici 3.čete 37.odreda PJP razvili u strelce i počeli da pale kuće i pucaju na civile i tom prilikom ni jednim aktom ili gestom nije pokazao da oni postupaju mimo njegove naredbe, već je naredio da se i pripadnici policije OUP-a Suva Reka uključe u tu akciju, potom tu akciju iz svoga vozila pratio iz blizine, i bio obaveštavan radio vezom o toku akcije i o onome što se čini na terenu, te ni tada nije preduzimao bilo šta što bi ukazivalo da eventualno pripadnici 37.odreda PJP i policije OUP-a Suva Reka postupaju mimo naređenja koje je on izdao.

Sve ukazuje na to da je cilj cele akcije bio zastrašivanje albanskih civila i da je upravo opt.Mitrović naredbodavac, naređenja da se u jednom momentu prekine sa ubijanjem i da se ide od kuće do kuće i preživelim civilima naredi da napuste Suvu Reku i idu za Albaniju, s obzirom da ni jedan od preostalih pripadnika MUP-a, koji se nalazio na terenu Suve Reka za vreme napada nije imao takvo ovlašćenje.

Optuženi Repanović Radojko, Nišavić Milorad i Petković Zoran ne priznaju da su izvršili krivično delo na način kako je to prikazano u izreci optužnice navodeći u svojim odbranama da kritičnom prilikom nisu bili u Suvoj Reci, Repanović je obilazio policijske punktove i položaje svoje jedinice u okolini Suve Reke, Petković Zoran bio u Prizrenu, Nišavić takodje u Prizrenu, dok Čukarić Slađan najpre navodi da toga dana nije upotrebljavao oružje da nije nikoga ubio, ali da ne može da se seti gde je bio toga dana, dok je iz medija saznao za konkretan zločin, da bi nankadno izmenio svoju odbranu, tako što je opisao šta se dogodilo kritičnog dana u Suvoj Reci, minimizirajući svoju ulogu a stavljajući u prvi plan okr. Nišavića, dok Jovanović Nenad tvrdi da nikada nije primio naredbu od Mitrovića niti od Repanovića u smislu napada na civilna lica u Suvoj Reci, dok Petković Miroslav, jedini priznaje, da je bio na licu mesta kada su se ubistva dogodila, s tim što za sebe tvrdi da nije ni na koji način učestvovao u ubistvu civila, već da je to radio pokojni Tanović Radovan.

Međutim, odbrane svih optuženih se ne mogu prihvatiti, jer su u suprotnosti sa svim izvedenim dokazima. Iskazi svedoka, koje su predlagali pojedini optuženi na okolnost njihovog navodnog alibija, ne pružaju osnov za zaključak da optuženima treba verovati, jer nisu mogli da potvrde njihove navode. Osim toga, odbrana pojedinih optuženih u suprotnosti je i sa sadržinom pismenih dokaza u spisima.

Da su Repanović i Jovanović bili na licu mesta, od Mitrovića primili naredbe i iste sprovedli tako što su pripadnicima jedinice kojima su neposredno komandovali izdali konkretne naredbe za napad na civilna lica potvrđuje iskazi svedoka „A“ i iskaz svedoka Veljković Veroljuba.

Svedoci Trajković Bogoljub, Nedeljković Svetozar, Trajković Jovica, svedok „B“, svedok „C“, u svojim iskazima potvrđuju prisustvo ove dvojice optuženih na licu mesta ispred Picerije kada je vršen utovar i odvoz posmrtnih ostataka ubijenih civila.

„Radojko mi je rekao da treba da se utovaraju i odvoze leševi a pošto je meni bilo loše, on mi je rekao da idem kući“, tvrdi svedok Trajković Jovica.

Da je Jovanović ipak preneo naredbu Mitrović Radoslava utvrđuje se i na osnovu iskaza svedoka „A“ koji tvrdi da je optuženi grupi policajaca rekao da krenu za pripadnicima PJP, pa je i sam krenuo sa njima u napad put Reštanskog puta. Sa druge strane iz iskaza svedoka Trajković Bogoljuba se utvrđuje da je Jovanović izvesno prisustvovao utovaru posmrtnih ostataka pa ova činjenica upućuje na zaključak da je Jovanović morao da ima saznanja o kakvoj se konkretnoj akciji radi, pa se njegova odbrana da je poslao ljude na Reštanski put da izvrše uviđaj ne može prihvatiti.

Učešće u zločinu i prisustvo Petković Zorana detaljno objašnjavaju svedoci Šireta Beriša i Vjolca Beriša, koje su preživele masakr i koje su prepoznale optuženog kao lice koje je učestvovalo, zajedno sa grupom policajaca u napadu na njenu kuću, i u ubistvu njenih ukućana i bliske familije kako ispred kuće, tako i u prostorijama picerije u zanatskom centru. Petković Zorana prepoznaje i Krasnići Marjan, kao lice koje je odvezlo kamion sa posmrtnim ostacima u pravcu Prizrena.

Učešće Nišević Milorada detaljno objašnjava svedokinja Šireta Beriša, kao i okr. Čukarić Slađan.

Aktivnu ulogu u zločinu imali su Petković Miodrag i Čukarić Slađan, što se potvrđuje izjavama brojnih svedoka prisutnih na licu mesta; svedocima koji su bili pripadnici srpske policije i bili prisutni na licu

mesta, potom i svedocima – romima koji su angažovani na sakupljanju leševa iz picerije i utovaru istih u kamion. Iz ovih izjava utvrđuje se da su oba optužena bili neposredni izvršioци ubistva i kod kuće oštećenih a naročito u Piceriji, da su u civile ispaljivali projekte rafalnom paljbom iz svojih AP, da su u prostorije picerije na neudžne ljude bacili tri bombe kašikare, i da su na kraju pojedinačno ubijali preživjele sve na očigled najmanje 15. svedoka policajaca i radnika angažovanih na utovaru posmrtnih ostataka, koji su pred sudom dali jasne i saglasne iskaze na okolnosti učešća obojice u likvidacijama.

Prema tome, takve odbrane svih optuženih cenimo kao neosnovane i sračunate na izbegavanje krivične odgovornosti za izvršena krivična dela, pa se stoga ne mogu prihvatiti.

Na osnovu utvrđenih objektivnih okolnosti, koje povezane sa činjenicama i okolnostima iznetim u sadržinama iskaza predloženih i saslušanih svedoka, iz kojih proizilaze konkretne i pojedinačne radnje svih okrivljenih, postoji osnov za zaključak da su sva optužena lica izvršila krivično delo predstavljeno u ovoj optužnici.

Pri tome, optuženi Mitrović Radoslav, Repanović Radojko i Jovanović Nenad su delo izvršili izdavanjem konkretnih naredbi, dok su optuženi Čukarić Slađan, Petković Miroslav, Nišavić Milorad i Petković Zoran svesno i voljno krenuli u izvršenje konkretnog krivičnog dela, a kasnijim učešćem u izvršenju istog, na različite načine, neko direktnim ubijanjem, neko opkoljavanjem kuća ubijenih lica, sa puškama na gotovs i pucajući u pravcu grupe građana u kojoj su većinom bile žene i deca, usmeravajući tako njihov pravac kretanja ka piceriji, gde je definitivno izvršena likvidacija istih na najbrutalniji način, ostvarujući svaki svoj udeo u izvršenju dela, direktno učestvovali i doprinosili radnji izvršenja krivičnog dela.

S obzirom na činjenicu, da je između «Oružane vojske Kosova» i oružanih snaga Savezne Republike Jugoslavije postojao duži period oružanog nasilja, koji u vreme konkretnog događaja nije okončan postizanjem međusobnog mirovnog sporazuma ili međusobnog miroljubivog rešenja spora, u konkretnom slučaju ima mesta primeni Međunarodnog humanitarnog prava, koje je nalagalo strani u sukobu, pripadnicima i komandnoj strukturi pripadnika srpskih strana u sukobu, da poštuje odredbe predviđene u Ženevskoj konvenciji i odredbe citiranih protokola.

S toga, zločini, dela i propusti koji se ovom optužnicom stavljaju na teret optuženima, kao pripadnicima policijskih snaga MUP Republike Srbije, te snagama Teritorijalne odbrane i pripadnicima tadašnjeg Resora državne bezbednosti, počinjeni su u okviru oružanog sukoba.

Svaka od žrtava konkretnih zločina bila je civil, pripadnik albanske nacionalnosti i ta činjenica je bila povod njihovom ubijanju. Ova činjenica jasno upućuje na zaključak, da su žrtve zločina za koje se optuženi terete bile lišavane života, a njihove kuće paljene samo po osnovu svog etničkog identiteta i kao takve i u meri u kojoj nisu bile zaštićene nijednom od drugih Ženevskih konvencija moraju se smatrati «zaštićenim licima» u smisli Četvrte Ženevske konvencije, obzirom da su pripadnici policije očigledno smatrali da one-sve žrtve pripadaju suprotnoj strani u oružanom sukobu i da kao takvi predstavljaju opasnost po njih.

Zbog toga se, u smislu odredbama člana 3. stav 1. tačka 1.a. i d. Četvrte konvencije o zaštiti građanskih lica za vreme rata, od 12.08.1949. godine, člana 51, 75, 76, i 77 Dopunskog protokola 1. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba, te člana 4. i člana 13. Dopunskog protokola 2. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba, ima smatrati da svi oštećeni, imenovani u izreci, kao civilna lica, kao pripadnici albanske nacionalnosti imaju status zaštićenih lica.

Na osnovu svega navedenog, smatram da su se u radnjama svih optuženih stekla sva bitna obeležja krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZJ.

Ovih dana u Novom Sadu, jedna ulica je dobila ime po mladiću iz Trebinja, koji je za vreme rata zaštitio svog sugrađanina druge nacionalnosti i tu hrabrost platio životom.

U Suvoj Reci 26. marta 1999. godine, takve hrabrosti nije bilo, naprotiv, na vapaje, odgovoreno je metkom. Službenici države nemilosrdno su lišili života bespomoćne građane te iste države. Ubijali su ih jer su smatrali da oni „nisu naši“ i da samim tim imaju pravo da im oduzmu život. Koliki su bol pretrpeli ubijeni čekajući egzekuciju.

O tome je u ovoj sudnici 04.12.2007. godine govorila Šireta Beriša koja je preživela masakr: „...došla je jedna grupa Srba i primorala nas je da ulazimo tu u kafić. Kad smo ušli u kafić rekli su nam odmah da sednemo i čim smo seli odmah su počeli rafali. Onda su oni pucali ne znam koliko, jedno vreme pucali su koliko su mogli, koliko su mogli su pucali i prestala je pucnjava i zatim su govorili ali nisam podigla glavu, nisam videla ali po glasovima bili su isti glasovi koji su bili i kod kuće. Onda kada sam podigla glavu da vidim, Šerina je bila mrtva, Florijana su ubili, Vjolcin sin Edon (13 godina) rekao je Vjolci: „mama, i Dorentinu su ubili“, one su umrle ali Majlinda, moja ćerka je nosila mlađeg sina u naručju i Sebahate dvoje njene dece – Ismeta i Erona, jedan od 3 godine a jedan od 10 meseci, onda, Majlinda je

rekla: „mama, vidi kako su ubili Herolindu“ za svoju ćerku od 13 godina. Kada sam okrenula glavu, videla sam ona je bila puna sa 5-6 metaka i ja i Vjolca smo bili blizu i Vjolicin sin Drilon je bio iza mene, on je imao 13 godina i on je rekao: „mama, vidi Dafinu kako uzdiše“ ona je imala 16 godina, bila je visoka i Vjolca mi je rekla: „Šireta, vidi Dafinu kako uzdiše“ i još jedna druga devojka, rođaka Beriše, ona je rekla: „Bože, jao šta su mi uradili, kažite neka dođu, neka me ubiju“. Tražila je od Srba da ulaze još jednom i da je ubiju šta su joj uradili, znači nisu svi ljudi u tom trenutku bili mrtvi. A Fatima sa Avdijem bili su mrtvi i njihov sin takođe. Mnogo ljudi su uzdisali, jecali i mlađi Redon imao je 22 meseca i tražio je flašicu da sisa mleko. Onda sam ja uzela sina, bila mi je flaša u džepu od trenerke, dala sam mu malo mleka da bi čutao da se ne sazna da je živ, ali dete je i ne zna šta se dešava, tako da su oni verovatno nas čuli kako govorimo, ponovo su ulazili, ušli i pucali, pucali su nečim, ne znam šta je bilo, nije mnogo pucalo, od vrata su samo bacali, gađali su nečim i nakon toga su ponovo izašli, odmarali se. Kada sam podigla glavu, Sebahate je imala polupanu glavu, umrla je, moja ćerka isto tako kao Sebahate, Majlinda i puno drugih nisu dali znakove, glas, samo je Ismet, Fatonov sin od 3 godine, on je plakao i tražio je vodu i zvao imena svih – mama, tata, zvao je mene da mu pružim pomoć, tražio je vodu, on je bio ranjen i mlađi sin Eron od 10 meseci i on je i dalje bio živ, samo su mu ruku otkinuli i visilo mu je meso. To toliko sam mogla da vidim, možda je bio više pogođen, međutim ja sam bila u nogu, u ruku pogođena, jedna druga žena Hajdinova žena je bila živa, zamolila sam je: „možeš li barem da mi približavaš Erona ovde između nogu, možda ću njega barem da spasim“, ali oni su ponovo ulazili, čuli su nas, gađali su nas, kada sam videla i Ismet je umro i Eron je umro i moj sin mlađi takođe.“

Ovo su nepune 2 od 70 strana njenog svedočenja.

Ima li među optuženima ikoga ko oseća stid zbog učinjenog? Šta se postiglo ovim zločinom? Ništa, osim besmisla. Ubijenih više nema, njihove porodice su uništene. Da li je to donelo neko dobro okrivljenima. Da li su porodice okrivljenih srećne. Zločin nije doneo dobro ni albanskom ni srpskom narodu. Nikome. U trenutcima kada je trebalo pokazati snagu ljudskosti prema onima koji su molili za pomoć, mržnja i zlo su prevladali. Ljudskost je sposobnost i spremnost da se pomogne drugome. Ne postoji albanska ili srpska, ona je univerzalna ili je nema.

Ovde se sudi ljudima koji nisu započeli rat, nisu mogli ni da ga prekinu, ni da ga zaustave, ali su mogli da spreče zločinački pir nad svojim sugrađanima drugog jezika i vere. Ovaj zločin podstakla je mržnja. Izopačeno shvatanje nacionalnog interesa, sjedinjeno sa pljačkaškim pobudama i brutalnom silom, učinilo je optužene robovima te mržnje. Sa tom mržnjom izdavana su i izvršivana zločinačka naređenja. Sa tom mržnjom su zataškavani tragovi zločina. Ta mržnja je prevozila u hladnjačama posmrtno ostatke žrtava, u nameri da se nikada ne pronađu. Sa tom mržnjom se zločini i danas poriču, a njihovi izvršioци veličaju. Pa ipak, otkud ta mržnja? Ko je pothranjuje? Ko je sejao strah i nepoverenje, okretao sugrađane jedne protiv drugih? Kome je trebao rat, ko se njime okoristio, kako do tih doći? Da li će i pred kojim sudom oni ikada odgovarati?

Nije na ovom sudskom veću zadatak da odgovori na sva ta pitanja. Na neka, srećom, može. Ako ne može da kaže ko se zaricao da na Kosovu neće ostati ni jedan Albanac ukoliko jedna bomba pa dne na Srbiju, može da utvrdi, ko je, uz povik „gde su vam sada vaši Amerikanci“ oduzeo život drugom čoveku. Ako ne može da kaže ko je danju zamišljao blistavu budućnost Srbije, a noću u njene temelje ugrađivao kosti nevinih, može da osudi one koji su tvrdili da profesionalno i časno obavljaju svoj posao, a koji ovde sede kao izvršioци masovnog ubistva.

Danas se sudi pojedincima, da bi se skinula decenijska hipoteka kolektivne krivice. Zbog toga presuda mora da se razlikuje od zločinaca i zločina, a razlikovati ne znači distancirati se, već osuditi ono što smo kao država i nacija bili primorani da udišemo sve ove godine.

26. marta 1999.godine, ubijene niko nije zaštitio. Niko nije želeo da ih spasi, niko im nije pomogao.

Danas, 2009.godine, na ovom sudu je da žrtvama povрати dostojanstvo, tako što će utvrditi istinu i osuditi okrivljene.

Odnosi Srba i Albanaca bremeniti su tragičnim nerazumevanjem i teškim zločinima. Pothranjivanjem mržnje predugo se stvarala iluzija da se radi o zlom usudu ljudi, koji se za život na istom prostoru bore do istrebljenja. Olako se zaboravlja isto toliko dugotrajan napor dobronamernih ljudi da se izgradi suživot.

„Kraljevski žandarmerijski oficir Aleksa Đ. Bogosavljević, štampao je 1897.godine u Nišu knjigu O Arnautima, u kojoj piše: Ako budemo iskreni prema sebi i bar u duši priznamo svoje greške koje smo činili, i još jednako činimo, onda smo time našli mogućnost i način da sve popravimo. Jer dugogodišnje skupo iskustvo, koje smo do sada stekli, valjda nas je naučilo, da od sada izaberemo pravi put. Prema Arnautima taj pravi put i najkraći put bio bi: da se mi neposredno, bez ikakvih posrednika, zblizimo s njima, upoznamo i mirimo“. Ovaj oficir srpske kraljevske žandarmerije, odlikovan ruskim carskim krstom Svetog Đorđa, ponosio se svojim poreklom. Rodom je bio iz albanskog plemena Beriša, zbog čega se u

listu „Bratimstvo“, koji je pokrenuo 1900.godine, potpisivao: Aleksa Đ. Bogosavljević – Beriša.

TUŽILAC ZA RATNE ZLOČINE
Vladimir Vukčević

ZAMENIK TUŽIOCA ZA RATNE ZLOČINE
Mioľjub Vitorović